Ե· ՏՄԲԻ ԹԻՒ 1155 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1879

ԼՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԹԵՐԹԸ 20 ՓՐ. ԱՐԾԱԹ

ՅՆՕՐԼԻՆ ԽՄԲԱԳԻՐ
ևի
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ
ՅԱԿ· Մ· ԹԻՒԼՊԵՆՏՃԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ
Պ՚ալաքիա Բերլէմպե Բաղաք
Իբոի Խոնի գեմը Սամուր փո-
ղոց Քիւ 12

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Ո-ՀԵՔՐՄ
Կ· Պօլսոյ համար
Տարեկան ՊՐՉ· 100
Վեցամսեայ » 50
Եռամսեայ » 25

Գաւառատուց, Արուարձանաց և կամ օտար երկրի համար թղթատարութեան ծախքը բաժանորդաց վրայ է։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԳ

Լոնտրա 5 յնվ.

Փոքր Ասիոյ չատ մը գաւառաց, և գլխաւորաբար Պայազիտի և Պաշգալէի մէջ սիրած սովու սոսկալի պատուհասին վրայ, սովելոց ի նպաստ հանգանակութիւն մ՚ընելու համար մանաւանդ մը կազմելու նպատակաւ գումարում մը պիտի լինի ի կէլտհօլ, ֆաղքացիաց Լորտին նախագահութեանը ներքև։

Լոնտրայի չարաթական թերթ մը հրատարակութենէն առնուած կէս-պաշտօնական տեղեկութիւն մը կ՚ծանուցանէ թէ, Պէյիկթաշցի Հօճա Ահմէտ Թէվֆիք էֆ. քրիստ. ազօթագիրքը տատկերէնի թարգմանել տուող տօքթ. Քէօլ գերմանացի բողոքական միսիոնարին գրաւեալ թղթերն ն. Պօլսոյ անգլ. դեսպանատան յանձնուեր են։ Դեսպանը դեռ ոտիկանութեան վերատեսչէն ալ նամակ մը կըստպասէ (ներողութիւն խնդրելու համար անշուշտ), ապա դեսպանը Ռ.Դրան հետ պիտի խորհրդակցի Ահմէտ էֆ.ի ղրկելիք տեղն որոշելու համար։ Ցետոյ մէկ երկու օրէն պաշտօնական յարաբերութիւնք պիտի վերսկսին։

Աւետարանական ընկերութիւնը իր գոհունակութիւնը յայտնեց՝ Դրան և անգլ. դեսպանատան մէջ ծագած գժտութեան յաջող լուծմանը համար։ Միևնոյն ընկերութեան մանրամասն պարագաներ կ՚հրատարակէ այն ոգեկիլներուն վրայօք, որոց կը հանդիպին եղեր տակաւին չրոզոքականք Աւստրօ-Հունգարիոյ երկրին մէկ քանի գաւառաց մէջ, և իրաց այս վիճակին առաջքն առնելու համար ամերիկեան կառավարութեան եղած դիտողութեանցը յաջող արդեանցը վրայօք։

Լորտ Սալիսպըրի գչ. (այս) օր որոշեց 1858ի և 62ի օսմ. վտհատութեանց արժէտեարց պատգամաւորութիւնն քննութեան առնել։ Չկարծուիր թէ Լորտ Սալիսպըրի բացէ ի բաց պիտի յանդիմանէ իրենց բողոքը։ կ՚հաւատան թէ անգլ. կառավարութիւնը տուգանքի իրենց բողոքը արդարացի է որ թուրքիա, գանձային վերջին պայմանագրութեամբը, քանի մ՚իրական քայլեր առած է դէպի բարւոքումն իւր հպատութեան մասին, ուստի և տեղի կայ յուսալու թէ, քննդհանուր հպատութեան բարւոքմամբ՝ օտար առժէտարք ալ ապագային մէջ հիմնականէն աւելի պիտի գոհացուցին։

Թայմզ այս առաւօտ կ՚ծանուցանէ թէ՝ Պերմանիա դեսպան մը կ՚ղրկէ յԱթէնք։ Անգլիական լրագրաց կալկաթայի թղթակիցներէն չատը կ՚մեղադրեն կառավարութիւնը, թողլ տուած ըլլալուն համար որ կանոնաւոր դաշնագրին կնքուելէն ետքը պատերազմական նիւթոց վաճառատութեան ծառայութիւնը, որ մեծամեծ զոհողութեամբ հպատատուած էր Աֆղանիստանի նախորդ պատերազմին համար, կորսուի և զոր վերահաստատելու համար ալ այժմ մեծ դժուարութիւն կայ հարկ եղած փոփոխուլ մարդիկը, ջորիները և ուղտերը նորէն ժողվելու։ Բօպերթս զօրապետին ղրկուած նոր զօրութիւններն սակաւաթիւ խմբերու բաժնուած միայն կրնան յառաջ երթալ։

Կալկաթայէն հեռագիր մը կ՚ծանուցանէ թէ Հնդկաստանի փոխարքայ Լորտ Լիթթըն, յայտներ է թէ նոր տարուան համար Անդրիոյ քննիք բանն է՝ Աֆղանիստանը հանդարտեցնել ու խաղաղեցնել։ Լոնտրայի լրաթերթք մեծապէս կը գովեն այս քաղաքականութիւնը, և կարծիք կ՚յայտնեն թէ Բօպերթս զօրապետը իր խըստութեանց պատճառաւ Ք. Դրնէն՝ կուսինիէն և բլաքան յանձնելու դաշնագրին ծրագիրը, զոր Գարատաղցի պատուիրակներուն հետ կնքելու համար հրամայ եղեր էին Դրնէն Մուխթար բաշա և Շքօտրայի կուսակալը։

Սոյն ծրագրին պատճէնը մինչ ցՏէրութեանց ալ հաղորդուած ըլլալու է։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՍՊԱՍՕՂ ԵՒ ՕՈՒՄՂ

Հալէպ՝ պէրլինի վեհաժողովէն վերջ՝ ուզեցին եւրոպական գահլիճներու դրութեան նմանեցնել իւրեանց պատրիարքարանն և մէկէն օտար լեզուներու գրասենեակ մ՚ստեղծեցին, ի հարկին և երբեմն ալ ՚ի ՉԸ ՀԱՐԿԻՆ դեսպանաց հետ նամակագրութիւն ու բանակցութիւն ընելու համար։ Սպասեալ արգասիքն այժմ կ՚վայելեմք. Անգլիական կռպոյտ-Տետրակին մէջ ասէպ կընթեռնուեմք Ս. Պատրիարքին առ Սբը Լատրա ղրկած բողոքներն, տեղեկագրերն, Դամ գաւուխ ճանապարհն հիմայ գիտեն եւրոպական դեսպանաց թարգմանքն՝ յաճախ երթևեկութիւններ բնելով։

Ասանց ամենքն ալ ազէկ՝ տեսական կերպով. —արդարև սակաւ օգուտ չէ որ Հայոց Պատրիարքն լսելի կարենայ ընել իր ձայնն առ որ անկ էւ Սակայն իրաւամբ ի՞նչ բարիք եղև Հայաստանցւոյն։

Մեր տառապանքն և եթ Օսմանեան Տէրութեան երեսէն չէ. ուրեմն Եւրոպացւոց առ որ անկ է քննելիք բարեհաւանութենէն քսպասելիք մը չունիմք։

«Սպասել և յուսալ» —մեր կործանման նշանաբանն կրնայ համարուիլ, զի այդ դրութեամբ ոչ Քիւրտերն նուազ կ՚հարստահարեն զՀայս և ոչ ալ Հայք կը հանդարտին և նիւթապէս կը յառաջադիմեն։

Ցիրուն տերութիւնը պարտաւոր է ղիւր հպատակներն ամէնայն վտանգից դէմ պաշտպանել, բայց յայտնի է նոյնպէս ամենեցուն թէ կամք չէ որ կ'պակսի կառավարութեան ղերկիրն բարեկարգելու, այլ կարողութիւն —ասի անուրանալի է։

Որովհետև ոչ Եւրոպացին և ոչ իսկ Տէրութենէն կրնամք բան մ'ապասել ղէթ առ այժմ, մեր ժողովրդեան պէտք է ինք իր ղլխոյն ճարը տեսնել։

Փոխանակ առ Պատրիարքարանն հարստահարութեանց քստուար տեղեկագրեր ղրկելու, պէտք է հարստահարիչն վախցընելով վանելու աշխատիլ՝ տուներու մէջ փակուած Սաղմոս քաղելու և առ Աստուած պաղատելու տեղ . . .

Հայաստանցւոյն ձեռքն՝ ի չնորհս մեր Սահմանադրութեան քսէթուղթ մը կայ որ իրաւունք կ'տայ իրեան ազգային դործոց միջամտելով՝ իր ճակատագիրն սահմանել, եթէ ուրեմն անճոռնի առաջնորդներ ունիմք այսօր ի գաւառս, յանցանքն ո՞ւմ է . . . —ժողովրդեան տգիտութեան որ չգիտէ իր պետքերն հոգալ և ամենայն ինչ Ադ. Պոլսէն կսպասէ։

Առաջնորդներէն չատ կախումն ունի հարստահարութեանց մեղմանալն ի Հայաստան և թերևս իսկ սոցա բոլորովին անհետանալն. մարդու պէս առաջնորդներ ունենալու համար պէտք է և կրթեալ ժողովուրդ։

Անանկ է նէ՝ ժողովուրդն պէտք է կրթել, որպէսզի Հայաստան քսաներս օր մ'ալ աչխարհացոյցներու վրայէն չանհետանայ։

Ժողովրդեան ճակատին քրտինքով վաստկածն կղերն կառնու՝ պատճ. ժամուց կն. քսելով, այսինքն մուրացկաններու համար բանի պղտմութիւն պահանջելով՝ Աստուծոյ պատուհասներն տեղալով չտուողնեբուն դլխոյն։

Հայ ժողովրդեան կամաւորք տուրք տալու սովորութիւնն յայտնի է, բաւական է որ ազգայէն ուղղութիւն իմն տրուի այն տրոց։

Հայաստանի ամեն կողմերէն մայրաքաղաքիս մէջ եկող դեռնացող ազգայիններ ունիմք, որք քիչ չատ տեղեակ եղած են դարուս յառաջդիմութեան ոգւոյն, Այն ազգայնոց պարտքն է իրեանց հայրենեաց մէջ ծաւալել լոյս և դալճեալ ու միշտ լոյս։

Երբ ամեն հայ գիւղ ունենայ իր դպրոցն՝ եկեղեցւոյն կից, յայնժամ միայն լոյս կբղխի նամբ ունենալ թէ Հայերն Եւրոպային կօգնուին զարժանն ունենալու համար։

Սպասելով և յուսալով, գիւրաբ կ'տիրէ մեր հողերուն, մեր ժողովուրդն արտասահման կ'գաղթէ մի քիչ ժանդորրութիւն գտնելու համար. Հայաստանի անունն կ'փոխուի և Եւրոպացիք ալ ծոլլ վախկոտ եւ վայրենի դարձած Հայ ժողովրդեանմէ համար չեն բարեխոսեր։

Եւրոպային քաղաքականացեալ և էքսկի մարդ է, մեղի պէս իրենց վիճակին անհոգ ժողովրդոց չկարեկցիր, ինչ որ պիտի ըլլանք, մեք մեղն պիտի յուսամք։

Մի միակ ապագայ յոյսը. նիս՝ Ազգին հրատանգն է. այս նպատակիս համար աղքատին տուած լումային մեծ բան մնէ, և հարուստին տուածը՝ ոչինչ դումար մը, —Միահամուռ աշխատելու է, փ* * *

. . . Խմբագիր,

Քալ գիտէք արդէն որ մեք Հայերս մեր գաղթականութենէն ի վեր տեղւոյս տաճկական լեզուին յարելով՝ հայկական լեզուն գրեթէ բոլորովին մոռցած էինք, այնպէս որ հայերէնն անծանօթ լեզու մը կ'թուէր մեզ երբ խօսուէր։

Լ'ն փառք երկնից, ուրախ եմք ըսելու թէ՝ այսօր Հայն ալ իր տգիտութեան քնէն բսթափած՝ հայկական լեզուին յարդն ու կարեւորութիւնն ճանչնալով՝ ամեն չանք և փոյթ ի գործ կ'դնէ նորա մշակութեանն համար։

Սոցա կենդանի մէկ ապացոյցն պիտի տամ ձեզ տեղւոյս Հայ ազգին նկատմամբ։

Ասկէ երկու ամիս յառաջ Մամիկոնեան վարժարանի աշակերտք հայկաբանութեան հարցաքննութիւն մը տալով մեծ յոյսեր ներշնչեցին հանդիսակացոց. նոյնպէս ամսոյս 1ին ալ աղկանց վարժարանի սանուհիք, քնդ. դաստիարակուհութեամբ սրբակրօն Տ. Գարեգին քահանայի, հայկաբանութեան հարցաքննութիւն տալով, պարգևաբաշխութեան հանդէս կատարեցին Ս. եկեղեցւոյ մէջ, ուր ներկայ կ'դտնուէին ազգասիրականն եռանդով թիճարէթ ըէյսի Տավիթ էֆ. և անտառաց վերատեսուչ Յակոբ էֆ.

Հանդէսն նուագախառն երդերով և Տ. Գարեգին քահանայի գեղեցիկ մէկ ատենաբանութեամբն սկսաւ, ուր նախ իրենց դաստուց դեղեցիկ պատասխաններովն հանդիսակացոց զարմանքն ու համբուրմունքն կ'գրաւէին, և ազգին գեղեցիկ ապագայ մը կ'խոստանային։

Անտառաց վերատեսուչ մեծ. Յակոբ էֆ.ն ապագայութեամբ զօծեալ խօսքեր պարգև ըրաւ յառաջադէմ սանուհեաց, և մեզմ ձայնով քաջալերութեան յորդորներ կարդաց սանուհեաց և դաստատուին։

Վերջապէս հանդէսն կրկին ատենաբանութեամբ մը փակուեցաւ հայ սրտերուն յոյս մը և ժպիտ մը պդեղով։

Արդ խմբագիր ՏԷր, ներկայս յուրախութիւն պդտոյնոց և քաջալերութիւն սանուհեաց ու դաստատուաց, համեցէք ձեր ազգօգուտ թերթին մէկ անկիւնը գետեղել։

Որով մնամ և յն.

79 դկտմ. 15 Դասպետ Ջընկեան
կէլիպօլու

Դեր. Խորէն Նարպէյ սրբազան պատքէչէն մեկնելով, Կայացի հայ ժողովրդեան պատգամաւոր Գէորգ էֆ. Ջունդանուանի վաճառականին հրաւիրանօքը, դկտմ. 7ին երեկոյին կալաց հանդիսով, ժողովրդեան կողմէն սիրալիր պատուով կընդունուի կայարանքն Ջունդ Գէորգ էֆի տունը կիջնանի, ուր մի քանի ուղերձներ կ'կարդացուին ի պատիւ իրեն, քաղքին մի քանի հայ երեւելեաց կողմէն։

Ն. Սրբազնութիւնը, որ 3 օր միայն հոն անցնելու դիտաւորութիւն ունէր, ժողովրդին թախանձանաց վրայ կ'հաճի շաբաթ մը կենալ, ուստի և ի խնդրոյ տեղական կառավարութեան, ինչպէս նաև Րուսէն և հայ ժողովրդեան, կիր. օր Հայոց եկեղեցին պատարագ կը մատուցանէ, եկեղեցւոյ դէմի տունը զգեստաւորելով, և երկու կարգի վրայ չարուշ ոսկեայց ու խուռն բազմութեան մէջ տեղէն անցնելով ու խաչակնքելով և օրհնելով ժողովրդն ու եկեղեցի մտնելով։

Պատարագի ժամանակ հայերէն լեզուաւ քարոզ մը կ'խօսի յայտնելով թէ «ինչքը եկած է ոչ թէ գանձք ի Հայաստան տանելու, այլ նոցա սիրան ու հոգին միայն ի Հայաստան հրաւիրելու, թէ պէտք է հաւատարիմ ճնան իրենց հնաւանդ լեզուին, կրօնին, ծիսից և աւանդութեանցը։

Ցետ պատարագին ալ գաղղիերեն տատնախօսութիւն մը կընէ ի ներկայութեան, բայց ի բազմաթիւ ազգայնոց, նաև Րուսէն ժողովրդեան, կալացի կառավարչին, Րուսէն առաջնորդական տեղապահին, յորդորելով ամեն ազգի ժողովուրդներն, որ առանց կրօնական խարութեան, սիրով և միաբանութեամբ կենակցին իրարու հետ, բարեմաղթութիւն կուղղէ վասն կենաց կարդոց իշխանին, գերդաստանին եւ կառավարութեան անդամոց, և չնորհակալութիւն կ'յայտնէ որ Բուսահայոյ Հայերն ո'չ միայն իրրև ժողովուրդ կ'սիրուին իրենց վեհապետէն, այլև Րուսահայոյ ժողովրդեան իրրև քնտրելագոյն մէկ տարրը կ'ճանչցուի Ն. Բարձրութենէն, որ խոստացեր է Ն. Սրբազնութեան անպակաս քնել իր պաշտպանութիւնն ու հովանաւորութիւնը Հայ ժողովրդին վրայէն։

Հետևեալ ըչ. օրը քաղքին կառավարիչը կ'փութայ Ն. Սրբազնութեան գալուստը չնորհաւորելով, չնորհակալութիւն յայտնել խոստած ատենաբանութեանը մասին, և քաղքին րուսէն թերթն ալ մեծամեծ գովեստիւք յիշատակելով խորէն սրբազանի անունը, սոյն հանդիսին առթիւ, երանի՛ կ'տայ Հայոց ազգին այսպիսի հովիւ մ'ունեցած ըլլալուն համար։

Նոյն օրը խորէն սրբազան քաղքին հայազգի երեւելիներէն քնդ. ժողով մը գումարելով, կ'յորդորէ զանոնք ազգ. վարժարան մը բանալ, ժողովը քնդունելով այս առաջարկութիւնը, կ'խնդրէ նաև խորէն սրբազանէն, որ բարեհաճի Րուսահայոյ Հայոց առաջնորդութիւնն քնդունելու։

Ն. Սրբազնութիւնը ամսոյս 15ին կ'մեկնի կալացէն երթալ ի Ֆօքչան, նոյն տեղի Հայ ժողովրդն ալ մխիթարելու համար։

Կհիմանամք թէ Ս. Պատրիարքը երեկ Րէֆիք Սուլթանուհոյն մահուանը վրայ զգացած ցաւակցութիւնք Ա. Նախարարին հաղորդեր է, վեհ. Սուլթանին յայտնելու համար։

Տէպա գաղղ. Թերթին կ. Պոլսոյ թղթակիցը հետեւեալը կ'գրէ, «Պէյքոզ բաչայի վրայօք չխօսիր այլևս. Հայերն քիչ վատահութիւն ունին դրան պաշտօնին յաջողութեանը վերայ, և քնդհանրապէս փոքր Ասիոյ մասին անգ. միջամտութեանը ազդեցութիւն մ'ունենալուն չեն հաւատար, երկիւղ կ'տածեն, որ կրնայ չափազանց նկատուիլ, սակայն բոլորովին ալ անտեղի չէ, օրինակի համար կ'կասկածին թէ Անգղիացիք չեկնեն հարկն հալածող քրդաց հետ համաձայնին, կ'խորհին Հայերն և իրաւամբ թէ, երբ տը պատերազմիկ ցեղ մ'ըլլալով, Անգղիացիք մեծ չահ ունին նորա համակրութիւնը վաստկելու, իսկ անգ. կառավարութիւնը մոռցած ըլլալու չէ թէ

վերջին պատերազմին, բիւրաւորը պահ մը Ռուսներն խարեցին, պահ մ'ալ թուրքերը ։»

ԳՈՀուԼԹամբ կիմանանք թէ վանայ սովկոց ինպատհանգանակութիւնն քնելու համար, ազգ. վարչութեան նախահանձնաժողովը յանձնախումբ մը կազմուեր է, որու կանդամակցին Գ. Գարակէզեան, Ց. Նորատունկեան, Յ. Մանիկեան, Պ. Ֆինտըկլեան և Ս. Ղազարոսեան էֆէնտիներն, վատահ ենք թէ ամէն կարգի ազգայինք պիտի փութան ձեռն կարկառել վանայ դժբաղդ և սովատանջ ազգայնոց, որոց օգնութեան հասնելու համար լրտարի մէջ անգամ բազաքապետ—Լորտին նախագահութեամբ մանախումբ մը կազմելու ձեռնարկուած է, յիշեալ սովկոց համար նպատակ հանգանակութիւններ ժողվելու անդրադարձումէ ։

ՊԱՇՏ. ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Ազգ. վարչ. Ուսմ. Խորհ.

Ազգ. Ուսմ. խորհուրդը կ'ծանուցանէ ներկայիս արգոյ հասարակութեան և մանաւանդ բապէս ազգ. դպրոցներու մէջ իրենց ուսմունքը աւարտող կամ աւարտելու մօտ եղող երիտասարդներուն թէ՝ Ղալաթիոյ կեդր. վարժարանի մէջ գանազան գիտութեանց համար ձրի դասախօսութիւններ հաստատելու որոշում տուած է, որոց շրջանը տարի մը պիտի տեւէ առ այժմ, յետոյ չարունակվելու պարմանաւ։

Այս դասախօսութեանց անհրաժեշտ հարկաւորութիւնն ու կարևորութիւնը գիտցուած ըլլով՝ կ'հրաւիրուին բոլոր երիտասարդք որք կ'բաղձան ներկայ գտնուիլ այն գիտնական աղբիւրաց միջոցաւ աւանդելիք ուսմանց՝ որք ազգասիրաբար յանձն առած են սոյն պաշտօնը։

Արձանագրութիւնները տեղի պիտի ունենան մինչեւ 15 յնվ. 1880 Ազգ. Պատրիարքարանը Ուսմն. խորհ. Դիւանը։

Դասախօսութեանց հիմնական գիրն եւ ուրիշ պէտք եղած տեղեկութիւնք յետոյ պիտի հրատարակուին։

21 դկտմ. 79 (Ն֊է)

ԱՅԼԵՒԱՅԼ֊Ր

Պաշտօնեայք երեկ խմբովին պալատը գացին Րէֆիէ Սուլթանհոյն մահուանը վրայ վշտակցութիւններին յայտնելու կայսեր։

—Սակայն բաշա առողջանալով երեկ Ռ. Դրան եկեր և իր պաշտօնին վրայ անցեր է։

—Ղալաթիոյ սեղանաւորաց և Ռ. Դրան միջնը կանխաւ կընքուած եւմսական գործողութեան յետագայ պայմանագրին համեմատ, որով մաքսատոց և ձկնարանի, մետաքսի և այլ մի քանի տուց վարչութիւնը նոցա պիտի յանձնուէր յնվ 1/13էն սկսեալ, Ռ. Դուռը երեկուընէ Ձկնարանը՝ (պալըդհանէ) յիշեալ սեղանաւորաց խմբին ձեռքը յանձներ է։ Սեղանաւորաց խմբին գործադիր ժողովն ալ երեկուընէ Ձկնարանի բոլոր գործակալներն, տաճիկ հայ և յոյն, զամենն ալ ճանչեր է, ասոնցմէ յարմարագոյններն և աշղակներն վերջէն ընտրանօք առնելու պայմանաւ։ Հետևաբար երեկ Ձկնարանի գործակալաց մէջ քնդհ. վայնասուն և չիմթութիւն մը տիրեր է։

—Իզմիրէն Հայտար բաշա եկող երկաթուղւոյ կառախումբը ուրբաթ երեկոյ պօսթանճը ֆէօրիւլի մօտերն գծէն չեղեւլով, ճանբորդաց թէպէտ վնաս մը չէ հասեր, իսկ առջևի չոգեշարժ կառքին մեքենային՝ բոլն չարդուբուրդ լինելով խորտակուեր են։

—Ֆիլիպէէն երեկ քաշուած հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ, Արեւել. Րումելիի գաւառական քնդհ. ժողովոյն նիստերը դադրեցուցեր է չր. օր կուսակալ Ալէքօ բաշա տնձամբ, ըրած առնախօսութեանը մէջ ընդհակառակ յայտնելով ժողովին, թէ նպաստ տաճիկ գաղթականաց արդէն ծախսուած 62 000 ոսկւոյ դումարը, ինչպէս նաև դեռ ծախսուելիք 40 հազար ոսկւոյ դումարը քուէարկած ըլլալուն համար, ժողովը փետր. ամսուն մէջ նորէն պիտի գումարի պիւճէն և ուրիշ օրինաց ձրագիրները քուէարկելու համար։

Պուլկար Էկզարքը քանի մը օրէն կ. Պոլիս կ'գայ, Մակեդոնիոյ գաւառին պուլկար ժողովրդեանը գտնուած անհանդուրժելի կացութեանը վրայօք դիտողութիւններ ընելու համար Ռ. Դրան։

—Վագիմ հանգուցեալ Տօքթօր Մօրթմանի համար, քանի ըլլալով թէ 2000 ոսկւոյ հարըստութիւն մը և քնդարձակ ալ կալուած մը ձգեր է իր ժառանգորդացը, երեկ վախճանելոյն որդին, բժիշկ Տօքթ. Մօրթման, Փարի մէջ հրատարակած մէկ նամակը կ'ծանուցանէ թէ, այդ ճրամական հարըստութիւն քսուածը՝ տաճիկ մեծամեծաց վրայ ունեցած առնելիքներ են, զորս իր ժառանգորդքը Դատարանաց միջոցաւ պահանջելու կ'սահպանուին, ընդարձակ կալուած մ'ալ քսուածն է՝ Ձերիգիւղի մէջ 6 կանգուն հող, որ իբր դերեզման կ'ծառայէ իր հանգուցեալ հօրը, ըն որ հազիւ կնքքուած՝ Դրան օէյ-ն եղող թերթի մը կողմէն ծրագիր խօսից առարկայ կ'լինի։

—Ճերիսէ կըսէ՝թէ, Արեւելեան պատերազմին տաճկ. Թարգմանութեան տեարերն, որք նոր հրատարակուիլ սկսած էին, ոստիկանութեան վերատեսչին հրամանաւը ժողվուելով պրաւվեր են։ Այս այն գործն է որոյ գաղղիերէնօրինակներն, հայերէն պատկերազարդ Թարգմանութիւնն և հայատառ տաճկերէն օրինակներն ազատօրէն շրջաբերութեան մէջ կ'գտնուին թէ՝ ատ և թէ ի գաւառս, և որոյ հրէերէն պատկերազարդ Թարգմանութիւնն ալ սկսած է երեկուընէ իւրայ քնձայուիլ։

—Բունաց Ծննդեան տօնին առթիւ այսօր Ղալաթիոյ դրամական հրապարակը գոց է։

—Թօփհանէի գործարանը շատ մը Միթրայէօզներ չիներ է, արքունի տուրմին չոգենաւուցը մէջ դրուելու համար։

—Վեհ. Սուլթանը մարտ. քաղաքս գտնուող տաճիկ գաղթականաց բաժնելու համար 225 հազար հօխա ածուխ և 9000 զոյգ դուլպա չնորհեր է։

—Սամսունէն գրուած նամակ մը կ'ծանուցանէ թէ, յորդահոս անձրևներէն ու ձիւներէն, Սամսունի, Ամասիոյ և Մարզուանի մէջ ճանբայներն գոցուեր են։

Զարչանպա և պոֆրա ճամբիներով գոցուած են. անգղիհիւպատոս Ռիլըքն դնդապետ Մարզուան և վէզիր փէօբրիւսի հանդիպելէն ետքը, Սամսոն հասեր է, և անտի ալ մեկներ է Սեբաստիա վերադառնալու. Սամսունի մէջ գաղղիոյ հիւպատոսին հիւր է եղեր։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս առաւօտ հասած։

Լոնտրա 5.—կ'ժխտուի այն զրոյցը թէ Անդղիա մէկդի թողած լինի գաղուլի մէջ դեսպան մը դնելու գաղափարը, կառավարութիւնը Աֆղանիստանի եմիրը խաղաղեցնելէն ետքը, ոչ միայն դեսպուլի, այլ և հէրակի, Գանտահարի նման դլխաւոր քաղաքաց մէջ ալ գեսպան. ներ նստեցնելու և կարեւոր դիրքերուն մէջ ալ անգ. զօրք կեցնելու միտք ունի։

Ազատական թերթերն կը պնդեն թէ կառավարութեան պարտքն է յայտնել թէ ինչ քաղաքականութիւն պիտի բռնէ Աֆղանիստանի նկատմամբ առաջ գալն մէջ. պահպանող. կան թերթերն ալ կ'պատասխանեն թէ, ընդդիմադիր կուսակցութիւնը եթէ կառավարութեան գլուխն անցնի՝ ինչ քաղաքականութիւն բռնելիքը ցարդ իրենցմէ և ոչ ոք յայտնելու քաջութիւնը ունեցած է, բաց ի կիպրոսի պաշնագիրը ջնջելու գաղափարէն։

Աղեկսանդրիա 4.—Խեդիվին մէկ հրովարտակը, Հալիմ բաշա իշխանին տրուելիք տարեկան թոշակը 60·000 անգ. ոսկիէն 15·000 ոսկւոյ, և նախկին իթթիհատ իսմայիլ բաշայի թոշակն ալ 80·000էն 40 000 անգ. ոսկւոյ կիջեցնէ։

Բան 5.—Ռուսաց կայսրուհւոյն վիճակը ծանրացաւ։

Ծբպլին 5.—Մանր խռովութիւնք եղան իրլանտայի Ազատութեան կողմերը, քանի մը վարձակալաց արտաքսուելուն վրայ, բազմաթիւ խռովարարք վիրաւորուեցան։

ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ

Ա. Մ. ԳԱՐԻՊԵԱՆ

10 Եիւքսէք-Գալատըքմ Բերա

Այս թղթավաճառանոցին մէջ կ'վաճառուին ամեն տեսակ գրի ու գծագրութեան վերաբերեալ պիտոյք խիստ չափաւոր գներով։

Թղթավաճառանոց յատկապէս դպրոցատերց, դպրոցականաց ու ազգ. ընկերութեանց ուշադրութեանը կը ներկայացնեմք։

ԴԱՄԱԳԻՐՔ

ԱԶԳ. ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ

Ի ՊԻՏՍ ԱԶԳ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԱՑ

ՀԱՅՈՑ Ա.

ել կ սիրեաց

Մ֊նաս Գաբամճեան

Սոյն նորատիպ երկասիրութիւնը որ 232 երեսէ կ'բաղկանայ, իր սահուն լեզուաւը և դիւրուսոյց ոճովը մանաւանդ պատմական կարևոր յօդուածներովը Ազգ. վարժարանաց մէջ իբրև դասագիրք դործածուելու շատ յարմար է։

Գինն է 4 դր. արծաթի մեծ.

Կեդրոնատեղին է Գալաֆեան դրատունը, կ'գտնուի նաև ուրիշ դրավաճառաց քով։

ՄՕՐԻՒ

ԶԿԱՆ ԻՒՂ.

—

Նորվեկիայէն դեռ նոր հասած է ճշմարիտ Մօրիւ ձկան իւղի թորմ վաճառք կ'ծախուի թէ մեծ և թէ մանր քանակութեամբ, Հասարակութիւնս այս իւղն ուսնելը վրթէ ճշմարիտ արտադրութիւնը թէ դայն աժան գնով առած ըլլալու օգուտը կունենայ, դի այս իւղը եւթած տեղէն ուղղակի հոս դրկըւած է։

Դիմել առ ՊՊ. Ս. Ժ. ԲԼԲ. ԲԼՆԻ Ը֊կ.—Ջէմգիէքճի փողց, Թիւ 14. —Ղալաթիոյ Մաքսատան մօտ։

ՕՐԱՑՈՑՑ 1880
ՏՀԸ ԵՐԵՄԻԱՅԻ
Գին մէճիտ դրամ 1 ղրչ.

ՕՐԱՑՈՑՑ 1880
Գրասիրաց Ընկերութեան
Գին մէճիտ դրամ 1 ղրչ.

ՕՐԱՑՈՑՑ 1880
Ը՛ք. ԵՐՈՒԱՆԴԵԱՆ
Գին մէճիտ դրամ 1 ղրչ.

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՑՑ
Զարդարեան
Գին մէճիտ դրամ 2ղրուշ

Կը ծախուին ամեն Գրավաճառաց քով եւ Զարդարեան վաճառատունը՝ վաւերացեալ Հիւանդանոցի կնքով. Ընդարձակ Օրացոյցը կը պարունակէ 80 երեսէ բազկացեալ յատուկ մը այլազան եւ կարեւոր նիւթերու, որք են՝ Քաղաքավարութիւն Զարդարանքու Մաքրութիւն, Շէնք Շնորհքի վրայ ընդհանրապէս, Անցիւթեան վրայ Նամակագրութիւն, Հացկերոյ տալ, Ակզբունք նպիկտեսէն, քաղուած, Խրքերու վրայ առողջապահական տեսութիւնք, Բարկութիւն. Վախ, Տխրութիւն կամ Վիշտ, Նախանձ, Ցուսահատութիւն, Անդեայլք — Մանրավէպք. Կարծեցեալ մահ, ինչ ինչ պատուհասներ երկար առեն պահելու կերպեր, Քուարճալիք, երգ պանդուխտ պատանեկի Ծբծեանակ.

—

ՆՈՒԷՐ ԿԱՂԱՆԴԻ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ
ՅՕՐԻՆԵՑԱՑ
Տէէր Ս. Շալճեան

Սոյն գրքոյկը որ գոյնզգոյն և ոսկեզօծ կափարիչներով, 24 երեսէ բազկացեալ և 5 պատկերներով զարդարուած է, տղայոց բաւական լաւ նուէր մը կրնայ ըլլալ, որ նոր տարուոյ առթիւ գիտցուիթիւնք և երկայն խորհրդածութիւն մը ունենալէ զատ կ'պարունակէ նաև սի քանի բարոյական և զբուարճալի պատմութիւնք.

Ներկայիս կը Մէրճանեշուկայն թիւ 33 Սրապեան Պաղտասար աղայի գրատունը, և կ'ծախուի ուրիշ գրավաճառաց քով. Ի գին 2 ղրչ. արծաթ գրամ.

ՆՈՒԷՐ
ԿԱՂԱՆԴԻ
ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ
Նշան Կ. Պէրպէրեան

Սոյն գրքոյկը, որ իրաւամբ կարող կ'ըլլայ նուէր մ'ընելու արժանի է, 80 երեսէ բազկացեալ և 65 մեծ և փոքր պատկերներով և ծաղկազարդերով զարդարուած երկասիրութիւնն մ'է մանուկ տղայոց երկասիրութեամբ և քնքուշ լեզուով, խուսափարտով կազմեալ, մանկանց համար գեղեցիկ խրատական օրինակներ և տեղեկութիւնք պարունակող.

Պարզ կազմեալին գինն է 3 դրս. արծաթ, իսկ ոսկեզօծինը 8 ղրչ. որուն կոզքը գեղեցիկ և գունաւոր պատկեր մը ալ ունի զատ.

Կեդրոնատեղին է, Կ. Պոլիս Սուլթան Համամ Լսատ էֆ. խան թիւ 17, Նշան Կ. Պերպերեանի փորագրատունը. Նաև Սուլթան Համամ թիւ 14 Զարդարեան գործարանը և կամուրջին գլուխը սուճի պողոս աղային խանութը և ամեն հայ գրավաճառաց քով.

ԾԵՐԵՆՑԻ
ԵՐԿՈՒՆՔ Թ. ԴԱՐՈՒ
Տպել ի Տէէն

Յիններորդ դարու ազգային պատմութենէն հանուած գեղեցիկ գրուագ մ'է վիպասանական ձեւի վերածուած, որ հայրենասէր հեղինակին հմուտ և ճարտար գրչէն ելած թորոս Լէոնի վեպին հարազատ քնկերն է՝ ամեն ազգասէր հայոց քններցման արժանի.

Մայրաքաղաքիս ամեն հայ գրավաճառաց քով կը գտնուի Գին 1 ղուպլի.

ՆՈՐ ՄԱՀ
ԵՒ
ԼԵԶՈՒԱԲՆԱԿԱՆ ԱՏԵԱՆ
Գրեց
Կոլոպոս Պէէնեան

Ի՝ Տէմիրճիպաշեան էֆ. հրատարակած նոր կեանք տեսարակը քննադատող՝ զուարճախառն երգիծական տետրակ մ'է, ստուգիւ քիչ մ'աւելի կծու լեզուաք գրուած, թէ. պէտ արժանի ընթերցման կ'ծախվի բոլոր գրավաճառաց քով և մասնաւորապէս Ղուկասեան գրատունը՝ ի գին 100 փոյ. արծաթ.

ՄԻՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑՈՒԹԵԱՆ
Բանախօսութիւն
Մաղաքիա Ծ. վ/ի Օրմանեան
Ազգաբնակ
ի Լօսարանի կրթասիրաց Ընկ.
յիւսկիւտար
ի 17 Նոյեմբերի 1879

Մակագրին արժանապէս հռչակաւոր մեծապատասխանող գրքոյկ մ'է 56 երեսէ բազկացեալ, կ'պարունակի բոլոր գրավաճառաց քով, և ի գրասենեակ Մհտ. Պօղոս աղայի խանութը յԻմիին-Էօնիւ, ի գին 3 ղրչ. արծաթ.

ՀԱՄԱՌՕՏ
ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶՈՒԹԻՒՆ
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ
—
Հրատարակեալ
ՆՇԱՆ Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ
—o—

Սոյն կարեւոր և օգտակար գրքոյկը, որ թէ՛ ի պէտս վարժարանաց և թէ առանձինն ուսանողաց կրնայ միանգամայն ծառայել, յատուկ բացատրութեամբ, 130 փայտատիպ պատկերօք ճոխացեալ և 130 երեսէ բազկացեալ ընտիր դասագիրք մ'ենէ, գինն է կէս արծաթ մէճիտ, [դաղղ. բնագրին գինն ըլլալով 3 ու կէս ֆր.)

Կ'գտնուի Կ. Պոլիս Սուլթան Համամ Լսատ էֆ. խան թիւ 17, Նշան էֆ. և Պէրպէրեանի փորագրատունը և բոլոր գրավաճառաց քով.

Մէճրանը իմամ Ալի խանի վերի յարկը թիւ 20 ահնկի մէջ ամեն օր Տաճկերէն և Ֆրանսերէն լեզուաց ինչպէս նաև Թուագիտութեան և Տօմարագիտութեան դասախօսութիւնը կ'լինին որոշեալ ժամերու մէջ. Նոյն սենեակը նաև յանձն կառնու պատրաստել տպագրէն եւ ձեռագրէն լեզուներով ամեն տեսակ պաշտօնական և ոչ-պաշտօնական գրութիւնք, զոր օրինակ Խնդրագիր, Ընդդիմագիր, Տեղեկագիր, Նամակ ևլն. Արդոյ ազգայինք յիշեալ սենեակը դիմելով կրնան ապահով լինիլ թէ՛ դասատուիթեան և թէ մրանգամայն վերոյիշեալ գրութեանց վերաբերութեամբ՝ փոյթ եւ խնամ, ինչպէս նաև բանաւոր եւ գոհացուցիչ պայմաններ պիտի գտնեն նոյն տեղ.

Ծ-ոյ Ե. Արքեպեան

—o—

ԱՌԱՋՆՈՐԴ
ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ԱՆԿԼԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ
Աչքատեսիրեաց
Մ. Պաղտասիեան Հէնեանց
1879

Անգլիերէն լեզուին դիւրաւ ընտելանալու և քիչ ատենի մէջ խօսիլ սորվելու համար յարմարագոյն և մեկ հատիկ գործի մը կրնար համարուիլ այս նոր գիրքը, որ 340 երեսէ բազկացեալ է և կ'պարունակէ հետեւեալները.

Մասն Ա. Քերականական կանոններ.—Մասն Բ. Գուցաւորութիւն.—Մասն Գ. Անգլիերէնի յատուկ ոճեր.—Մասն Դ. Համառօտ նամակներ.—Մասն Ե. Համառօտ Բառարան Անգլիերէնէ ի Հայերէն.—Մասն Զ. Համառօտ Բառարան Անգլիերէնէ ի Հայերէն.

Աւրամեան տպարանէն ի լոյս ընծայած այս գործը՝ մաքուր տպագրութեամբ եւ անգլիական կազմով գեղեցիկ կերպիւ պատրաստուած՝ կը ծախուի ամեն գրավաճառաց քով. Նուիթները ի գին երկու ֆրանք.

—

ԳԻՏԵԼԻՔ ՈՒ ՊԱՐՏԻՔ ՏՂՈՑ

Բազմարդիւն Մամուրեան էֆ ի աշխատասիրութեամբ Իզմիրի Տէտեան եղբարց տպարանէն ի լոյս ընծայեալ 248 երեսէ բազկացած պատուական գիրք մ'է, որ կրնայ հեղի նակին առաջ հրատարակած «Նոր ընթերցարանին լրացուցիչ մասը համարուիլ և Ծադկոցի Բ. Դասի աշակերտաց ծառայել. Այն գործը՝ բաց ի ամենակարեւոր գիտելիքներէ կ'պարունակէ նաև այնպիսի նիւթեր որք ազգ. մանկտոյն սրտին մէջ ի մատաղ հասակէ հայրենասիրական զգացումներ կը ներշնչեն.

Կը ծախուի Կ'Կ'ի Ձամի Զիլինկիրլեր ճատէսի թիւ 2, Ս. Ղուկասեան գրատունը, գին 1 1/2 ֆր.

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ
ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ
Ի ՊԷՏՍ ԴՊՐՈՑՑԱՑ
Օրինեաց
Ե Մ. Այտոեան

Ահաւասիկ առաջին դասագիրք մը ընթերցանութեան, որ տղայոց հասկացողութեան յարմար բարոյալից և զուարճալի նիւթեր պարունակելէ զատ, փառի չափ յատկապէս փորագրեալ պատկերներով ճոխացեալ է.

Սոյն գրքոյկը 112 երեսէ բազկացեալ, մաքուր կերպով տպագրեալ և կազմեալ ըլլալով, կ'ծախուի Կէչէ Ձամի Զիլինկիրլեր ճատէսի թիւ 2 Ս. Ղուկասեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով.

Գին 2 ու կէս ղրչ. արծաթ

—o—

ՓԱՆԱՍ

Կոչուած ցաւը գեղը բոլորովին բուսեղէններէ բազադրուած ըլլալով՝ թէ՛ ներսէն և թէ՛ դուրսէն կը գործածուի ու բազմաթիւ ցաւեր ու հիւանդութիւններ չուտով կը բժշկէ, ինչպէս որ վարը յիշուած է.

Ամեն տեսակ Քովի, Ըտուամոքսի, մէյքի կամ Աղիքներու ցաւեր, ու նաև թանչք, Փօլէրա և այլ ամառուան հիւանդութիւններ ունեցողները այս գեղէն խմելու են հետեւեալ կերպով. Ձէս գաւաթ ջուրի մէջ, գէր ապուրի մը գրգալէն առէլ չաքար, վրան լեցուր անուշի գրգալ մը փանասէ աղէկ մը խառնէ ու խմէ.

Կոկորդի հիւանդութեան նց, և Ուռեցքի համար գեղը վերոյիշեալ կերպով պատրաստէ ու ժամը կամ երկու ժամը հեղ մը՝ մէկ կամ երկու անուշի գրգալ այն բազադրութենէն խմէ. Ցօդացաւի, Րիւմատիզմի, Ոտքի ցաւի, Ստամոքսի ու տեսակ տեսակ կռնակի ցաւերու համար գուրսէն փանասէ քսելով աղէկ մը չփելու է. Ատամի ցաւի համար քիչ մը բամպակ փանասէի մէջ թաթխելով ցաւած ակռային վրայ դնելու է.

Ամեն ատեն երբոր ցաւի մը համար դուրսէն փանասէ քսել հարկ կըլլայ, եթէ քիչ մը ալ խմելի առելի շուտ բժշկութիւն կըլլայ.

Մարմնոյ այրուած կամ ճմլուած տեղերը բժշկելու համար վտանգը պատահածին պէս փանասէէն վրան աղէկ մը լեցնելու է. Դանակով ևլն. կտրուած վերքերը բժշկելու համար՝ արիւնը չորցած չուտով մը վիրքը կապելու և կապէն վրայէն փանասէ լեցնելու է մինչև որ լաւ մը թրջի, փանասէն նաև արեան շրջանը կարագացնէ ու բոլոր բնութիւնը կը զօրացնէ.

Այս գեղին օգտակարութեանը վրայ երկարօ էն գրել աւելորդ կը համարիմք, գործածողները զայն միշտ կը գովեն, ուզողը կրնայ անձամբ փորձել. գինն աժան է. Նը ծախուի Մէնասեան և Ընկերաց Ամերիկեան վաճառատունը որ ի Գալաթիա Կ. Պոլսոյ

Գալաթիա ԲՇ. 24 Դեկտ.

ԸՆԴՀ. ՊԱՐՏ. ԱՐԺ.

Ռաց	10.36
Ճած գին	10 35
Բարձր գին	11 05
Դոց	11.05
Թղթադրամ բաց	890 00
» ցած	880 00
» բարձր	890 00
Ժամը 11	885 00

Փոխ. 63ի	Ֆր.	56 00
» 65ի	»	61 00
» 69ի	»	66 00
» 73ի	»	53 00
Դահեկաններ		18 50
Սօվրէթէ Ժէնէրալ		4.13
Սօվրէթէ Օթօման		3 04
Պանք տը Փօնթ.		6 15
Փրէտի Ժէնէրալ		3 35
Թրամվէյ		3 75
Բուս. Երկաթուղի		34.25

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ
(Օս. տուն 100 ղրչ. ի վաճառ)

Անգղ. ոսկի	110.00
Դաղղ. »	87.18
Ռօվ	89 22
Ֆրըմից	81 20
Հինգնոց	19 20
Մէճիտիէ	19 25
Ճերմակ մէճիտ	06 34
Գինձ	400.00